

ВОЛИНСЬКИЙ
НАЦІОНАЛЬНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЛЕСИ УКРАЇНКИ

Erasmus+ Jean Monnet Module

THE EU SPORT POLICY

ПОЛІТИКА

ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

У СФЕРІ

СПОРТУ

для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського),
другого (магістерського) та третього (освітньо-наукового)
рівнів усіх форм навчання та галузей знань

Co-funded by
the European Union

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ВОЛИНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЛЕСІ УКРАЇНКИ

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

до лекційних та практичних занять з курсу

«ПОЛІТИКА ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ У СФЕРІ СПОРТУ/
THE EU SPORT POLICY»

*для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського), другого (магістерського) та
третього (освітньо-наукового) рівнів усіх форм навчання та галузей знань*

Методичні рекомендації до лекційних та практичних занять з курсу «Політика Європейського Союзу у сфері спорту/The EU Sport Policy» для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського), другого (магістерського) та третього (освітньо-наукового) рівнів усіх форм навчання та галузей знань / Волинський національний університет імені Лесі Українки; уклад. А.В. Цьось, С.Я. Індика, М.В. Сидорук, Я. Вонщик – Луцьк, 2023. – 20 с.

Укладачі : А.В. Цьось, С.Я. Індика, М.В. Сидорук, Я. Вонщик

Рецензент: д.п.н., проф. Белікова Н.О.

Курс «Політика Європейського Союзу у сфері спорту/The EU Sport Policy» реалізується у межах програми Еразмус+ проєкту за напрямом Жана Моне «Політика Європейського Союзу у сфері спорту/The EU Sport Policy (**EUSport**)» (грантова угода № 101126628). Проєкт сприятиме роздумам про майбутню європейську перспективу України, сприяючи досконалості у викладанні та дослідженні у сфері європейських студій, спорту та фізичної активності. Заходи проєкту розраховані для студентів, аспірантів, вчителів, спортсменів, тренерів, волонтерів у сфері спорту та держслужбовців. Проєкт «Політика ЄС у сфері спорту» розпочнеться з читання курсів для бакалаврів, магістрів та аспірантів, дотичних та недотичних до вивчення Європейського Союзу (ЄС) у ВНУ імені Лесі Українки. Літня школа згуртує дотичних та недотичних до вивчення ЄС бакалаврів, магістрів й аспірантів з різних українських університетів та надасть необхідні знання і навички. Інтенсивні навчальні курси будуть реалізовані з урахуванням специфічних потреб спортсменів, тренерів, вчителів закладів загальної середньої освіти зі спорту та фізичної культури. Щороку відбуватимуться круглі столи для популяризації результатів проєкту та заохочення міжсекторального діалогу щодо досліджень ЄС. Додатково у межах проєкту буде проведено дослідження, присвячене спорту та фізичній активності. Усі учасники заходів будуть запрошені до заповнення анкет. Опитування проводитиметься на основі предметно-специфічного опитувальника фізичної активності. Результат опитування продемонструє, наскільки цільові групи фізично активні у відповідних умовах (воєнний час). Отримані висновки дослідження будуть представлені на підсумковій конференції проєкту. Усі матеріали конференції будуть опубліковані у форматі збірника матеріалів.

Методичні рекомендації призначені для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського), другого (магістерського) та третього (освітньо-наукового) рівнів усіх форм навчання та галузей знань.

“Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA), under the powers delegated by the European Commission. Neither the European Union nor the granting authority can be held responsible for them”.

© Цьось А.В., Індика С.Я., Сидорук М.В., Вонщик Я., 2023

© Волинський національний університет імені Лесі Українки, 2023

ЗМІСТ

ІНФОРМАЦІЯ ПРО ВИКЛАДАЧІВ КУРСУ	4
ОПИС КУРСУ.....	4
ЦІЛЬОВА АУДИТОРІЯ КУРСУ	6
СТРУКТУРА КУРСУ.....	6
КОРОТКИЙ ОПИС ЗМІСТУ КУРСУ	9
Тема: Створення та цілі Європейського Союзу	9
Тема: Інституційні та економічні аспекти Європейського Союзу	10
Тема: Основоположні принципи та цінності Європейського Союзу	11
Тема: Процес євроінтеграції та політика співробітництва ЄС із країнами-кандидатами	12
Тема: Вступ до політики спорту ЄС	13
Тема: Європейські цінності в спорті	14
Тема: Політики та ініціативи ЄС у спорті та фізичному вихованні	15
Тема: Інновації та цифровізація.....	15
Тема: Зелений та сталий розвиток спорту.....	17
Тема: Інвестиції в спорт і фізичну активність	19
Тема: Посилення відновлення та кризової стійкості спортивного сектору під час та після війни	20
Тема: Створення та сприяння адекватним можливостям для спорту та фізичної активності для всіх поколінь	21

ІНФОРМАЦІЯ ПРО ВИКЛАДАЧІВ КУРСУ

Анатолій Цьось

Волинський національний університет імені Лесі Українки (Україна)

tsos.anatoliy@vnu.edu.ua

Світлана Індика

Волинський національний університет імені Лесі Українки (Україна)

indyka.svitlana@vnu.edu.ua

Яцек Воншік

Університет Яна Длугоша в Ченстохові (Республіка Польща)

j.wasik@ujd.edu.pl

Марта Сидорук

Волинський національний університет імені Лесі Українки (Україна)

marta.sydoruk@vnu.edu.ua

ОПИС КУРСУ

Анотація курсу. Практика й роль спорту та фізичної активності важливі для досягнення цілей сталого розвитку ООН. Як важливий провайдер неформального та формального навчання, спорт є чудовим засобом вираження поведінки та поширення соціальної відповідальності, дозволяючи залучати всіх, особливо молодь, як учасників змін. Він також має комунікаційну функцію для інформування громадян про важливість збереження екосистем, гармонійного та сталого використання природних ресурсів і пом'якшення кліматичних змін. Зараз Україна стикається з наслідками російського вторгнення. Війна в Україні призвела до зниження інтересу до спорту. Крім того, безпрецедентна кількість студентів-біженців потребує реінтеграції в навчальне середовище. Таким чином, демонстрація

інтегрованих цілей сталого розвитку через спорт у межах курсу сприятиме залученню молодих людей до занять спортом і забезпечить реалізацію пов'язаних з європейськими студіями досліджень, особливо у сфері спорту та фізичної активності. Згідно з українськими реаліями, ми хотіли б підвищити обізнаність про спорт і фізичну активність як інструментів покращення не лише фізичного здоров'я, але й психічного та благополуччя людей, а також шляху до мирного, стійкого, інклюзивного, та відкритого суспільства в Україні.

Мета і завдання курсу. Курс покликаний сприяти формуванню у студентів знань та вмінь, стосовно спорту та фізичної активності, підвищувати обізнаність про доброчесність і цінності спорту, представити цілісний підхід до соціально-економічних та екологічних аспектів спорту, покращити доступ до досліджень, пов'язаних з Європейським Союзом і європейськими цінностями у спорті. Курс сприятиме роздумам про майбутню європейську перспективу України, сприяючи досконалості у викладанні та дослідженнях у сфері вивчення ЄС, спорту та фізичної активності. Крім того, курс зосереджений на політиці Співтовариства у сфері спорту, просуванні етичних, зелених і стійких спортивних практик.

В процесі досягнення мети вирішуватимуться наступні **завдання**:

- покращити розуміння цільовими групами цінностей ЄС у спорті (рівність у спорті, використання спорту як засобу миру та інклюзії, відсутність дискримінації за будь-якою ознакою, антирасизм, відкритість та толерантність до інших тощо);

- сприяти дослідженням про Європейський Союз та його політику у сфері спорту та фізичної активності;

- з'ясувати соціально-економічні та екологічні аспекти спорту;

- сприяти участі у спортивно-оздоровчих заходах та покращенню психологічного і ментального здоров'я.

Результати навчання. В результаті вивчення курсу слухачі повинні оволодіти такими компетентностями:

- пропагувати основні цінності ЄС у спорті не лише на власному прикладі, а й у своєму професійному середовищі, зокрема реалізації ініціатив та проєктів у сфері фізичної культури і спорту;
- застосовувати загальні знання про ЄС у своїй освітній, науковій та професійній діяльності;
- критично осмислювати проблеми у сфері фізичної культури і спорту, шляхом креативного мислення та проведення досліджень;
- самовдосконалюватись та саморефлексувати для успішної професіоналізації у сфері фізичної культури і спорту;
- впроваджувати у практичну діяльність результати наукових досліджень, спрямовані на вирішення прикладних завдань у сфері фізичної культури та спорту, пов'язаних з європейською інтеграцією України.

ЦІЛЬОВА АУДИТОРІЯ КУРСУ

Цільова аудиторія курсу включає бакалаврів, магістрів та аспірантів, дотичних та недотичних до вивчення європейських студій. Більше того, додана вартість курсу полягає у підвищенні обізнаності та зміні поведінки цільових груп у бік активного та здорового способу життя з огляду на екологічні та суспільні проблеми.

СТРУКТУРА КУРСУ

Навчальний матеріал курсу структурований за модульним принципом та, в залежності від цільової аудиторії, охоплюватиме від трьох до чотирьох змістових модулів.

I. Навчальний курс «Політика ЄС у сфері спорту» для дотичних та недотичних до вивчення ЄС **бакалаврів** факультету фізичного виховання, спорту та здоров'я Волинського національного університету імені Лесі Українки складається з 8 лекцій та 3 семінарських занять (26 академ. год.).

Лекції

Змістовий модуль 1. Європейські студії

Тема 1: Створення та цілі Європейського Союзу.

Тема 2: Інституційні та економічні аспекти Європейського Союзу.

Тема 3: Основоположні принципи та цінності Європейського Союзу.

Тема 4: Процес євроінтеграції та політика співробітництва ЄС із країнами-кандидатами.

Змістовий модуль 2. Добродесність і цінності в спорті

Тема 5: Вступ до політики спорту ЄС.

Тема 6: Європейські цінності в спорті.

Тема 7: Політики та ініціативи ЄС у спорті та фізичному вихованні.

Змістовий модуль 3. Сприяння участі в спорті та фізичній активності

Тема 8: Створення та сприяння адекватним можливостям для спорту та фізичної активності для всіх поколінь.

Семінари

Семінар 1 (симуляція): Процес європейської інтеграції та політика співпраці ЄС з країнами, які мають статус кандидата.

Семінар 2 (кейс стаді): Політика спорту ЄС.

Семінар 3 (кейс стаді): Захист добродесності та цінностей у спорті.

II. Навчальний курс «Політика ЄС у сфері спорту» для дотичних та недотичних до вивчення ЄС **магістрів** факультету фізичного виховання, спорту та здоров'я Волинського національного університету імені Лесі Українки охоплює 12 лекцій та 4 семінарські заняття (38 академ. год.).

Лекції

Змістовий модуль 1. Європейські студії

Тема 1: Створення та цілі Європейського Союзу.

Тема 2: Інституційні та економічні аспекти Європейського Союзу.

Тема 3: Основоположні принципи та цінності Європейського Союзу.

Тема 4: Процес євроінтеграції та політика співробітництва ЄС із країнами-кандидатами.

Змістовий модуль 2. Добродесність і цінності в спорті

Тема 5: Вступ до політики спорту ЄС.

Тема 6: Європейські цінності в спорті.

Тема 7: Політики та ініціативи ЄС у спорті та фізичному вихованні.

Змістовий модуль 3. Соціально-економічний та екологічний виміри спорту

Тема 8: Інновації та цифровізації.

Тема 9: Зелений та сталий розвиток спорту.

Тема 10: Інвестиції в спорт і фізичну активність.

Тема 11: Посилення відновлення та кризової стійкості спортивного сектору під час та після війни.

Змістовий модуль 4. Сприяння участі в спорті та фізичній активності

Тема 12: Створення та сприяння адекватним можливостям для спорту та фізичної активності для всіх поколінь.

Семінари

Семінар 1 (симуляція): Процес європейської інтеграції та політика співпраці ЄС з країнами, які мають статус кандидата.

Семінар 2 (кейс стаді): Політика спорту ЄС.

Семінар 3 (кейс стаді): Захист доброчесності та цінностей у спорті.

Семінар 4: Соціально-економічний та екологічний виміри спорту.

III. Навчальний курс «Політика ЄС у сфері спорту» для дотичних та недотичних до вивчення ЄС **аспірантів** факультету фізичного виховання, спорту та здоров'я Волинського національного університету імені Лесі Українки розрахований на 12 лекцій та 3 науково-методологічні семінари (36 академ. год.).

Лекції

Змістовий модуль 1. Європейські студії

Тема 1: Створення та цілі Європейського Союзу.

Тема 2: Інституційні та економічні аспекти Європейського Союзу.

Тема 3: Основоположні принципи та цінності Європейського Союзу.

Тема 4: Процес євроінтеграції та політика співробітництва ЄС із країнами-кандидатами.

Змістовий модуль 2. Доброчесність і цінності в спорті

Тема 5: Вступ до політики спорту ЄС.

Тема 6: Європейські цінності в спорті.

Тема 7: Політики та ініціативи ЄС у спорті та фізичному вихованні.

Змістовий модуль 3. Соціально-економічний та екологічний виміри спорту

Тема 8: Інновації та цифровізації.

Тема 9: Зелений та сталий розвиток спорту.

Тема 10: Інвестиції в спорт і фізичну активність.

Тема 11: Посилення відновлення та кризової стійкості спортивного сектору під час та після війни.

Змістовий модуль 4. Сприяння участі в спорті та фізичній активності

Тема 12: Створення та сприяння адекватним можливостям для спорту та фізичної активності для всіх поколінь.

Науково-методичні семінари

Семінар 1: Розробка інструментарію оцінки здорового способу життя.

Семінар 2: Методи вимірювання мотивів до фізичної активності та спорту: Міжнародна анкета оцінювання фізичної активності (IPAQ), перелік цілей фізичної активності, Анкета якості життя SF-36.

Семінар 3: Інструменти оцінювання пріоритетів здоров'я, пов'язаних з обмеженнями (карантин, війна тощо).

КОРОТКИЙ ОПИС ЗМІСТУ КУРСУ

Тема: Створення та цілі Європейського Союзу

Створення Європейського Союзу було історичним зусиллям, що виникло на тлі руйнувань Другої світової війни та бажанням сприяти мирному співіснуванню та економічній співпраці серед європейських країн. Передумовою створення ЄС була Європейська спільнота вугілля і сталі – ЄСВС, заснована в 1951 р. підписанням Паризького договору між Бельгією, Францією, Італією, Люксембургом, Нідерландами та Західною Німеччиною. Беручи до уваги успішне існування ЄСВС,

у 1957 р. був підписаний Римський договір, який заклав підвалини Європейського економічного співтовариства – ЄЕС та Європейського співтовариства з атомної енергії – Євратом. Ці об'єднання мали на меті створити спільний ринок та митний союз і сприяти мирному використанню атомної енергетики серед членів спільноти.

Протягом наступних десятиліть Європейський Союз перетворився на політичний та економічний союз, а підписання Маастрихтського договору в 1992 р. лише законодавчо закріпило десятилітні зусилля, відображаючи зобов'язання до європейської інтеграції шляхом підтримки спільних цілей та цінностей, спільної зовнішньої політики та політики безпеки й співпраці. Більше того, договір заклав основу для Економічного та валютного союзу – ЕВС, що призвело до запровадження у 1999 р. єдиної валюти євро. Пізніше, ЄС продовжить розширювати свої кордони, вітаючи серед членів нові країни Східної Європи, та глибше інтегруватися у межах договорів, зокрема, такого як Лісабонський договір 2007 р. Сьогодні Європейський Союз є синтезом колективних зусиль його членів в подоланні історичних розбіжностей та розбудові згуртованої Європи 27 європейськими країнами, що об'єднані не лише спільними цінностями та символами, але й узгодженими цілями, якими керується робота Співтовариства в цілому. Саме тому, при ухваленні рішень лідери ЄС зосереджуються на наступних восьми цілях, які об'єднують усіх учасників Спільноти: економічний та валютний союз; повага до європейських мов та культур; солідарність країн-членів; науково-технічний прогрес; соціальна інтеграція та рівність; міцні та стійкі європейські економіки; свобода, безпека та правосуддя; мир, просування цінностей ЄС та добробут кожного. Дані цілі виступають як орієнтири для всіх членів Європейського Союзу і визначають загальний напрямок його діяльності, спрямований на досягнення благополуччя та процвітання усіх громадян.

Тема: Інституційні та економічні аспекти Європейського Союзу

Європейський Союз є складною міжнародною організацією, яка об'єднує своїх членів на інституційному та економічному рівнях. Основу інституційного та

економічного функціонування Європейського Союзу становлять:

Інституційні аспекти:

- Європейський Парламент – це законодавчий орган ЄС, який складається з представників національних парламентів країн-членів. Він відіграє ключову роль у процесі прийняття законодавства та контролю за іншими інституціями ЄС.

- Європейська Комісія – це виконавчий орган ЄС, який має ініціативу законодавчих пропозицій та відповідає за виконання рішень ЄС. Вона також відповідає за ведення зовнішньої політики ЄС та управління бюджетом.

- Рада Європейського Союзу – це основний орган прийняття рішень ЄС, який складається з представників урядів країн-членів. Вона вирішує стратегічні та політичні питання та приймає законодавчі акти разом з Європейським Парламентом.

Економічні аспекти:

- Внутрішній ринок – однією з основних цілей ЄС є створення внутрішнього ринку, де товари, послуги, капітал та люди можуть вільно переміщуватися. Це сприяє економічному зростанню та розвитку усіх країн-членів.

- Європейський бюджет – Європейський Союз має власний бюджет, який фінансується внесками від країн-членів та іншими джерелами. Цей бюджет використовується для фінансування різноманітних програм та проєктів, спрямованих на підтримку економічного, соціального та територіального розвитку Співтовариства.

- Євро, економічний та фінансовий союз – переважна більшість країн-членів ЄС використовують спільну валюту – євро. Це сприяє зручності та стабільності в міжнародних фінансових операціях й сприяє економічній інтеграції в рамках Європейського Союзу.

Тема: Основоположні принципи та цінності Європейського Союзу

Європейський Союз ґрунтується на наборі основоположних принципів та цінностей, які становлять тзв. «незворотню точку» його існування. З часу свого заснування ЄС прагне сприяти миру, стабільності та процвітанню як в середині, так

і поза своїми межами. В центрі цієї місії стоїть принцип демократії, де рішення приймаються через прозорі та відповідальні інституції, що сприяють участі та представництву інтересів громадян. Крім того, Співтовариство підтримує принцип правової держави, забезпечуючи рівне та справедливе застосування законів. Ця відданість демократичним принципам лежить в основі зусиль ЄС сприяти суспільству, що ґрунтується на наступних шести ключових *цінностях*: повага до людської гідності; свобода; демократія; рівність; верховенство права; повага до прав людини, зокрема прав меншин.

Крім демократії та засад правової держави, Європейський Союз базується на цінностях поваги до прав людини, свободи та солідарності. Права людини вважаються невід'ємними та закріплені у правовому фреймворку ЄС, виступаючи як основний принцип у його внутрішній та зовнішній політиці. Свобода, яка охоплює як індивідуальні свободи, так і економічні, підтримується для того, щоб дозволити особам активно брати участь та внести свій внесок у розвиток суспільства. Солідарність – наголошує на співпраці та підтримці між членами для подолання спільних викликів та бар'єрів. Разом ці фундаментальні принципи та цінності визначають сутність Європейського Союзу, керуючи його діями та політикою на шляху до більш інклюзивної, процвітаючої та справедливої Європи.

Тема: Процес євроінтеграції та політика співробітництва ЄС із країнами-кандидатами

Процес євроінтеграції та політика співробітництва Європейського Союзу із країнами-кандидатами є важливою складовою зовнішньої політики Співтовариства. Вирізняють кілька ключових аспектів цих процесів:

- Євроінтеграція – це процес, за яким країни, що не є членами ЄС, працюють над виконанням необхідних умов для набуття членства. Це може включати впровадження реформ в галузі права, економіки, політики та інших сфер для відповідності стандартам ЄС.

- Країни-кандидати – це країни, які виразили бажання приєднатися до ЄС. На даний момент такими країнами є, наприклад, Україна, Албанія, Сербія, Туреччина та інші.

- Політика співробітництва ЄС – це набір стратегій, програм та інструментів, спрямованих на підтримку та сприяння розвитку країн-кандидатів у процесі євроінтеграції. Ці політики можуть включати фінансову допомогу, технічну підтримку, експертний аналіз та консультування.

- Угоди про асоціацію – це угоди між ЄС та країнами, потенційними кандидатами, які спрямовані на зміцнення політичного, економічного та культурного співробітництва. Вони можуть включати в себе зобов'язання щодо гармонізації законодавства зі стандартами ЄС та реформування внутрішніх структур.

- Фінансові інструменти – це фінансові ініціативи ЄС, які спрямовані на підтримку та розвиток реформ у країнах-кандидатах, а також на вирішення спільних викликів у сусідніх регіонах.

Ці аспекти допомагають зміцнити співробітництво між ЄС та країнами-кандидатами, сприяють реформам та забезпечують подальший шлях до можливого членства країн у Європейському Союзі.

Тема: Вступ до політики спорту ЄС

Спорт є сферою, яку Європейський Союз розпочав розбудовувати відносно нещодавно, а саме з грудня 2009 р. з набуттям чинності Лісабонської угоди. Створення нових конкретних повноважень у Договорах відкрило нові можливості для діяльності ЄС у сфері спорту. Співтовариство підтримує цілі справедливості та доступності спортивних змагань і кращого захисту моральної та фізичної цілісності спортсменів, беручи до уваги специфіку спорту. Крім того, ЄС підтримує ідею про те, що спорт може покращити загальний добробут, допомогти у вирішенні ширших соціальних проблем, таких як расизм, соціальна ізоляція, гендерна нерівність, і принести значні економічні вигоди в усьому Європейському Союзі.

Спорт – це важлива сфера у зовнішніх відносинах ЄС, що фокусується на трьох важливих аспектах: 1) соціальна роль спорту; 2) економічний вимір; 3) політико-правова база у сфері спорту.

Європейський парламент визнає зростаючу потребу Співтовариства вирішувати проблеми спорту з повною повагою до принципу субсидіарності, оскільки спорт сам по собі є важливим соціальним явищем і суспільним благом. Крім того, підкреслюється важлива роль спорту як інструменту підтримки соціального та міжкультурного діалогу шляхом встановлення позитивних зв'язків між місцевими громадами та біженцями. Європейський Союз визначає важливу роль для спорту в європейському суспільстві, особливо в наближенні громадян країн не членів до європейської сім'ї.

Тема: Європейські цінності в спорті

Першою «всеосяжною ініціативою» у сфері спорту стала Біла книга 2007 р., яка розпочинається зі слів П'єра де Кубертена: «Спорт є частиною спадщини кожної людини, і ніщо ніколи не замінить його». Він нагадує, що олімпійський ідеал розвитку спорту, сприяння миру та взаєморозуміння між націями та культурами, а також виховання молоді, народився в Європі.

Спорт стимулює важливі цінності, такі як командний дух, солідарність, толерантність і принцип чесної гри, сприяючи індивідуальному розвитку та самореалізації. Він сприяє активній участі європейських громадян у суспільстві, і тим самим сприяє розвитку активного громадянства. Однак спорт також стикається з новими загрозами та викликами, які виникли в європейському суспільстві, такими як комерційний тиск, експлуатація молодих спортсменів, допінг, расизм, насильство, корупція та відмивання грошей.

Конкретні пропозиції щодо дій на рівні Європейського Союзу зібрано в документі П'єра де Кубертена, який містить чіткі заходи, які має здійснити або підтримати Європейська комісія. У цьому документі наведено основу для

пропозицій, включаючи додатки щодо спорту та правил конкуренції ЄС, спорту та свобод загального ринку, а також щодо консультацій із зацікавленими сторонами.

Тема: Політики та ініціативи ЄС у спорті та фізичному вихованні

Заходи, що підтримують соціальну інтеграцію в та через спорт, освіту та навчання (зокрема через Європейську рамку кваліфікацій) і Рекомендації щодо фізичної активності Європейського Союзу, також сприяють досягненню загальних цілей стратегії «Європа 2020» шляхом підвищення працевлаштування та мобільності.

Основні ініціативи ЄС у сфері спорту та фізичного виховання включають програми та заходи у межах програми Еразмус+, Європейського тижня спорту, проєктів соціальної інклюзії та конкурсів #BeActive і #BeInclusive.

Метою програми Еразмус+ є підтримка мобільності, зокрема серед працівників спорту, розширення можливостей віртуального навчання, створення партнерств для співпраці та обміну передовим досвідом, підтримка ширшого та інклюзивного доступу до неприбуткових спортивних заходів, що популяризують важливі для спорту питання. Метою Європейського тижня спорту є популяризація спорту та фізичної активності в Європі на національному, регіональному та місцевому рівнях, а також заохочення європейських громадян до кращого та здоровішого способу життя. Конкурси #BeActive та #BeInclusive нагороджують інноваційні ідеї та ініціативи, розроблені в Європі окремими особами чи організаціями для сприяння спорту та фізичної активності. Вони також сприяють «руйнуванню соціальних бар'єрів» за допомогою спорту, щоб зблизити людей і сприяти створенню відчуття європейської ідентичності.

Тема: Інновації та цифровізації

Сучасний розвиток спорту у всьому світі неможливий без використання інноваційних технологій. Цифрова Європа створює можливості для розробки нових технологій та продуктів, відкриває доступ до нових знань, ресурсів і контактів.

Розвиток цифровізації в ЄС у сфері фізичної культури і спорту відіграє одну із найважливіших ролей в житті людини та суспільства. Від фізичної освіченості країн залежить рівень середньої тривалості життя їх громадян, рівень здоров'я та загального морально-психологічного стану населення. Тому, рівень та розвиток ефективного механізму формування фізичної культури та спорту в осіб різного віку є одним із пріоритетних напрямів внутрішньої політики ЄС, що передбачає формування здорової та конкурентоспроможної нації країн-членів та країн-стратегічних партнерів Співтовариства.

Пріоритетні переваги цифровізації для спортивної індустрії:

- Адміністрування спорту підтримується цифровими технологіями, які усувають ручні процеси та створюють доступ у режимі реального часу до результатів ігор, а також історичних даних.

- Бізнес-інтелект і аналітика все частіше використовуються в спортивних організаціях для досягнення як бізнес-результатів, так і спортивних результатів.

- Комерціалізація технологічної складової спорту (фізичних навичок і знань) призводить до виробництва нових цифрових продуктів, таких як e-Sports.

- Використання цифрових точок дотику, таких як веб-сайти, мобільні додатки та соціальні медіа, відкриває нові способи взаємодії з різними зацікавленими сторонами (спонсорами, рекламодавцями, гравцями, керівництвом клубів, працівниками національної асоціації та менеджментом тощо).

- Підвищення доступності, відстежуваності та видимості технологічної складової спорту (фізичних навичок і знань) завдяки використанню технологій аналізу даних, а також нових цифрових платформ дозволяють створювати та агрегувати дані.

- Технологічна складова спорту все більше інтегрується в пряму трансляцію (споживання) спортивної події, що створює нові джерела доходу та створює конкурентні переваги.

- Цифрова присутність спорту збільшує доступність спортивних заходів і пов'язаного контенту для потенційно більшої кількості зацікавлених сторін, ніж раніше.

- Збільшення використання аналітики даних під час тренувань, підготовки та післяматчевого аналізу кидає виклик традиційному способу тренування та вимагає нових наборів навичок для спортивних виробників. Технологічний прогрес (НСІ, IoT, VR та AR) створює більше індивідуалізованих можливостей для навчання або в деяких випадках замінює фізичне навчання віртуальним тренуванням (цифровий симулятор).

Отже, розуміння новітніх тенденцій та використання диджитал-інструментів стануть ключовими компетенціями для професіоналів у галузі фізичної культури і спорту в майбутньому.

Тема: Зелений та сталий розвиток спорту

Спортивна індустрія завдає шкоди природному середовищу, хоча й у меншій мірі порівняно з іншими секторами, такими як енергетика чи транспорт. Розширення спортивного сектору частково, прямо та опосередковано відповідає за зміну клімату та глобальне потепління через викиди парникових газів, світлове та шумове забруднення та використання вичерпних ресурсів незалежно від масовості послуг чи сектора. У більшості спортивне обладнання виготовлене з гуми та пластику, а також великої кількості вугілля чи нафтових похідних. Спортивні послуги, як правило надаються у спортивних спорудах, які потребують значного використання вичерпних ресурсів, таких як енергія, ґрунт, вода, сприяють утворенню різного роду відходів. Таким чином екологічні проблеми, пов'язані зі спортом, набувають нового виміру.

Європейський Союз ухвалив програму «Європейський зелений курс»¹ – нову стратегію розвитку, яка передбачає досягнення країнами-членами до 2050 року кліматичної нейтральності. Основна мета курсу – це скорочення викидів у

¹ Докладніше за посиланням: https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/european-green-deal_en

навколишнє середовище та стимуляція інновацій у даному напрямку. Політика та дії осіб, які приймають рішення в державах-членах ЄС, міжнародних і національних спортивних федераціях, професійних і масових спортивних клубах, фітнес-секторі, індустрії спортивних товарів, секторі спортивного туризму, а також споживачі спортивних послуг, спортсмени і не в останню чергу вболівальники, мають значний вплив на клімат і навколишнє середовище. Завдяки своїй масовій привабливості спорт має унікальну можливість сприяти підвищенню обізнаності та бути рушієм екологічної стійкості.

Відповідно до Робочого плану ЄС для спорту на 2021-2024 рр. (англ. EU Work Plan for Sport 2021-2024)² групою експертів з представників держав-членів, яка була доповнена фахівцями із зеленого спорту, Європейського агентства з навколишнього середовища (англ. European Environment Agency) та Секретаріату Рамкової конвенції ООН про зміну клімату (англ. Secretariat of the United Nations Framework Convention on Climate Change – UNFCCC) були розроблені рекомендації щодо екологічно стійкого спорту, адресовані європейським і національним державним органам, відповідальним за спорт, і їх організаціям спортивного сектора. Рекомендації були спрямовані на: сприяння екологічній стійкості в європейському спортивному секторі; на допомогу у визначенні предмету зеленого спорту в Європі: масштаб предмета та сектори, що беруть участь, зацікавлені сторони та аудиторію; ідентифікування ключових можливостей сталого розвитку та викликів для європейського спортивного сектору; надання рекомендацій високого рівня з метою допомоги державам-членам узгодити свої спортивні сектори з цілями Європейського зеленого курсу; надання рекомендацій для підтримки тих, хто приймає рішення у сфері спорту в державах-членах, європейських і національних спортивних органах.

Отже, «зелені практики» – це стратегія, яка зазвичай консолідована в галузях, які споживають велику кількість ресурсів у своїй повсякденній діяльності. Дана стратегія не виключає спортивну індустрію, враховуючи численні факти, за рахунок

² Докладніше за посиланням: <https://sport.ec.europa.eu/news/share-your-feedback-european-union-work-plan-for-sport-2021-2024>

яких здійснюється негативний вплив на ґрунт, помітне використання вичерпних ресурсів, або викиди та відходи, що утворюються в результаті діяльності в галузі. Тому ЄС ухваливши програму «Європейський зелений курс» сприятиме трансформації спортивної діяльності у напрямку екологічності, заохочуючи спортивні організації реструктуризувати свої заходи таким чином, щоб не сприяти руйнуванню середовища.

Тема: Інвестиції в спорт і фізичну активність

Важливу соціальну складову має розвиток фізичної культури і спорту. Спорт реалізує гуманітарні, соціальні, економічні та політичні функції, є основою ефективної молодіжної політики, зменшує соціальні витрати на медицину, мінімізує економічні наслідки професійних захворювань у працездатного населення, сприяє ефективності та позиціонує країну як повноцінного партнера на міжнародному рівні. Нині інвестиції у спорт в Європі вже стали зростаючою тенденцією. Європа є світовим лідером у спортивній індустрії. Цей розмір ринку охоплює широкий спектр діяльності, пов'язаної зі спортом, від професійних спортивних ліг і виробництва спортивних товарів до спортивних ЗМІ. Європейський Союз є зацікавленою стороною та союзником спортивного руху в Європі.

Незважаючи на загально визнані переваги ведення фізично активного способу життя та ширший вплив на здоров'я населення у вигляді зниження ризику хронічних захворювань і передчасної смертності, надто багато дорослих і дітей у ЄС є недостатньо фізично активними. Щоб вирішити проблему відсутності фізичної активності, багато урядів європейських країн почали діяти протягом останніх кількох років, ухвалюючи політику, яка сприяє оздоровчій фізичній активності.

Європейські програми на 2020–2025 рр. пропонують широкий спектр варіантів підвищення рівня фізичної активності, які покращують здоров'я населення, а також скорочують витрати на охорону здоров'я:

- спеціальні програми в школах, на робочих місцях і в системі охорони здоров'я;

- політики щодо розширення доступу до спортивних споруд;
- міський дизайн, екологія та транспортна політика;
- комунікаційна та інформаційна політика.

Тема: Посилення відновлення та кризової стійкості спортивного сектору під час та після війни

Війна в Україні суттєво вплинула на спортивний сектор у європейських державах-членах, маючи як короткострокові, так і довгострокові наслідки. Ці наслідки відчувалися різними групами зацікавлених сторін, а саме особами, які формують спортивну політику, спортивними організаціями, спортсменами та професіоналами, а також населенням у цілому. Європейська Рада підкреслила наслідки кризи та закликала вжити заходів задля зменшення її наслідків, а саме: спрямувати спортивний сектор до ефективного відновлення та підвищення стійкості до майбутніх криз. Більшість держав-членів ЄС включили до своїх планів спорт і фізичну активність. У рамках цього багато з них оголосили про намір створення велосипедних доріжок в рамках просування стійкої мобільності. У ряді країн спортивні споруди почали отримувати вигоду від заходів з оновлення громадської інфраструктури. Такі країни як Хорватія, Франція, Італія, Португалія, Словенія та Іспанія включили більш цілеспрямовані заходи для спорту, що передбачають забезпечення підтримки соціально незахищених верств населення, соціальної згуртованості, пропаганди здорового та активного способу життя. Іспанія має намір інвестувати в спорт з метою трансформації спортивного сектору шляхом цифровізації спортивних федерацій, модернізувати спортивні споруди для забезпечення їх екологічної стійкості та доступності. Італія інвестуватиме в заходи з відновлення міських територій, зосереджуючись на спортивних спорудах, сприяючи соціальному залученню та інтеграції, особливо в найбільш відсталіх регіонах. Крім того, аматорським спортивним клубам запропоновано скористатися схемою податкового кредиту, інвестуючи в проекти реконструкції. Спорт також

розглядається через його соціальну цінність і потенціал для створення робочих місць, сприяння рівності та соціальної інтеграції.

Тема: Створення та сприяння адекватним можливостям для спорту та фізичної активності для всіх поколінь

Нині недостатня фізична активність вважається четвертим провідним фактором ризику глобальної смертності. У багатьох країнах рівень фізичної активності знижується, що істотно впливає на поширеність неінфекційних захворювань і загальний стан здоров'я населення в усьому світі.

Європейський Союз докладає зусиль у даному напрямку, спираючись на існуючі керівні принципи, стратегії та інструменти ВООЗ та розробивши рекомендації ЄС щодо фізичної активності (англ. EU physical activity guidelines recommended policy actions in support of health-enhancing physical activity)³ та Рекомендації Ради ЄС щодо оздоровчої фізичної активності у різних регіонах (англ. Commission staff working document: A monitoring framework for the implementation of policies to promote healthenhancing physical activity (HEPA), based on the EU Physical Activity Guidelines)⁴, розроблені 22 експертами з усієї Європи. Також ВООЗ була розроблена Стратегія фізичної активності для Європейського регіону ВООЗ на 2016-2025 рр. (англ. World Health Organisation. Physical activity strategy for the who European region 2016-2025)⁵.

Основне призначення цих рекомендацій – це формування політик в Міністерствах охорони здоров'я, освіти, спорту, транспорту, навколишнього середовища, соціальної політики та суміжних галузях. Країнам-членам пропонується прийняти та поширити ці нові глобальні рекомендації серед ключових аудиторій, а також використовувати їх як основу для комунікаційних кампаній з громадськістю, які відповідають їхньому національному контексту та таким факторам, як культура, етнічна різноманітність і соціальні норми.

³ Детальніше за посиланням: https://ec.europa.eu/assets/eac/sport/library/policy_documents/eu-physical-activity-guidelines-2008_en.pdf

⁴ Детальніше за посиланням: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:52013SC0310>

⁵ Детальніше за посиланням: <https://www.who.int/europe/publications/i/item/9789289051477>

Стосовно досвіду європейських країн в питанні імплементації документів щодо покращення фізичної активності населення, то слід зазначити, що у цьому напрямку з 2021 р. працює міжнародна структура «Глобальний Альянс» (англ. Global Alliance), яка об'єднує 139 організацій з різних країн. Метою діяльності «Глобального Альянсу» є заохочення та підтримка національних і міжнародних політиків, медичних працівників і постачальників послуг, а також інших суб'єктів сектора охорони здоров'я задля впровадження необхідних заходів на різних рівнях (політичному, соціально-політичному та соціальному), які стосуються промоції фізичної активності як основного профілактичного заходу для покращення та підтримки здоров'я населення та сприяння його інтеграції в щоденний режим. Домінуючим пріоритетом «Глобального Альянсу» є мотивування людей рухатися, незалежно від індивідуального базового рівня, шляхом збільшення фізичної активності та фізичних вправ і спорту.

Виробничо-практичне видання

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

до лекційних та практичних занять з курсу

«ПОЛІТИКА ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ У СФЕРІ СПОРТУ/
THE EU SPORT POLICY»

*для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського), другого (магістерського) та
третього (освітньо-наукового) рівнів усіх форм навчання та галузей знань*

Укладачі:

Анатолій Цьось, Світлана Індика, Яцек Вонцік, Марта Сидорук

За авторською редакцією

СТОРІНКА ПРОЄКТУ

“Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA), under the powers delegated by the European Commission. Neither the European Union nor the granting authority can be held responsible for them”